

Nr 36.

Av herr **Hellberg**, om avskaffande av statsrådseden.

Den svenska statsrådseden är ur olika synpunkter föråldrad och stridande mot nutida uppfattning.

Själva edfästelsen, som sammanbinder en ämbetsförpliktelse med omsorgen för evig salighet, verkar nu motbjudande på en bildad människa. Om edens användning vid vissa domstolsförhandlingar motiveras med dess oumbärlighet som medel att frampressa sanningen, så kan något liknande detta skäl, vilket värde det sedan må ha, i varje fall inte anföras till stöd för statsrådseden, vars obehövlighet tvärtom torde ligga i öppen dag. — Även innehållet i denna ed är oförenligt med en modern åskådning. Den ordrika och överlastade avfattningen verkar smaklös och väcker åtminstone numera ingen känsla av vördnad och helgd. Sådana uttryck som: »att jag städse skall vara min rätte Konung, den stormäktigste furste och herre — — — samt det kungliga huset huld och trogen» och »jag skall ock med liv och blod försvara det konungsliga väldet» bli endast tomma fraser i en tid, då erfarenheten från olika håll visat, att styrelsesättet är beroende av folkviljan; och då numera bland Konungens rådgivare kunna finnas personer, mot vilkas innersta övertygelse de svära, blir det ett våld på dessas samvetsfrihet att nödgas uttala dem i form av en högtidlig förbindelse, och ett sådant våld bör inte få förekomma vid tillträdet av ett medborgerligt förtroendeuppdrag. De skyldigheter, som åligger statsråden äro tillräckligt tydligt och utförligt angivna dels i grundlagen, dels i den för dem gällande ansvarighetslagen; statsrådseden gör därutinnan varken från eller till.

Denna ed har därför ingen verklig och berättigad uppgift att fylla. Men den stöter ett nutida rätts- och pliktmedvetande, och därför bör den avskaffas — konservativa pietetshänsyn för en forntidslämning får inte någon avgörande betydelse tillmätas. —

Det kan till jämförande belysning förtjäna anföras, under vilka former statsråden tillträda sina ämbeten i våra skandinaviska grannländer.

I Norge finns ingen särskild statsrådsed utan endast en allmän ämbetsed, som helt kort förbinder till lydnad och trohet mot »konstitutionen og kongen». Denna ed avlägges således av tillträdande statsråd endast i det fall att de inte förut avlagt den som ämbetsmän. — Vid innevarande års storting har emellertid framställts ett förslag att ämbetseden skall avskaffas såsom otidsenlig och stötande — »en levning fra enevoldsstyret og dansketiden» — samt överflödig, då lagstiftningen sörjer för att statens tjänare göra sin plikt eller i motsatt fall straffas. Motionär är f. statsministern Gunnar Knudsen.

I Danmark avgiva de tillträdande statsråden endast ett högtidligt löfte — på heder och samvete — att hålla rikets grundlag och att med trohet och nit fullgöra sin ställnings tjänsteplikter.

Det ena av våra nämnda grannländer har sålunda infört en tidsenlig och tilltalande form för en statsrådets förpliktelseakt vid ämbetstillträdet. Det andra torde — partiställningen inom stortinget gör det sannolikt — inom kort komma att avskaffa varje ceremoni vid samma tillfälle. — Ettdera av dessa båda sätt synes då naturligt att välja, när den nuvarande svenska statsrådseden skall avföras ur vårt offentliga liv. Vilketdera sättet som bör föredragas är närmast en tyckesak och må lämnas åt vederbörande utskott att förslagsvis bestämma.

För min del tillåter jag mig alltså endast hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att den nuvarande statsrådseden skall avskaffas.

Stockholm den 20 januari 1921.

Mauritz Hellberg.

Bilaga.

Den svenska statsrådseden:

Jag — — — lovar och svär, vid Gud och Hans heliga evangelium, att jag städse skall vara min rätte konung, den stormäktigste furste och herre — — —, Sveriges, Götes och Vendes Konung samt det kungliga huset huld och trogen. Jag skall ock med liv och blod försvara det konungsliga väldet samt riksdagens rättigheter; allt i överensstämmelse med rikets grundlagar, dem jag till alla delar skall lyda och efterkomma. Och som jag blivit utnämnd att vara — — —, så vill och skall jag, efter bästa förstånd och övertygelse, råda Konungen till det, som med rikets grundlagar överensstämmer, samt, i enlighet med dem, Konungens och rikets förmån befrämja; alltid vårda mig om Konungens makt samt riksdagens och rikets innebyggares fri- och rättigheter, efter vad därom i rikets lagar och författningar stadgat och förordnat är; ävensom jag om rikets gagn och bästa självkravd skall påminna, samt i övrigt aldrig yppa vad hemligt hållas bör. Detta lovar jag på heder och samvete hålla, så sant mig Gud hjälpe till liv och själ.

Den norska ämbetseden:

Jeg — — — lover og sverger at vise Konstitutionen og Kongen lydighet og troskap, saa sandt hjælpe mig Gud den Almægtige og Alvidende.

Det danska statsrådslöftet:

Jeg — — — der har modtaget Ansættelsebrev som — — — lover herved paa Ære og Samvittighed, at jeg vil holde Rigets Grundlov, og at jeg med Trofasthed og Nidkærlighed vil opfylde de Tjenesteplichter, som paahviler mig i min fornævnte Tjenestemandstilling.

..... den 19.....